

Τράπεζα θεμάτων Αντιγόνης Β' Λυκείου

GI_V_AEG_0_18424

Θέμα 328^ο Σοφοκλέους, Αντιγόνη, στ. 663-682**A. ΚΕΙΜΕΝΟ**

- ΚΡ. Ὅστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται
ἢ τούπιτάσσειν τοῖς κρατοῦσιν νοεῖ,
οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν. 665
Ἄλλ' ὄν πόλις στήσειε, τοῦδε χρῆ κλύειν
καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
Καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοίην ἐγὼ
καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν,
δορός τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον 670
μένειν δίκαιον κἀγαθὸν παραστάτην.
Ἄναρχίας δὲ μείζον οὐκ ἔστιν κακόν·
αὕτη πόλεις ὄλλυσιν, ἥδ' ἀναστάτους
οἴκους τίθησιν, ἥδε συμμάχου δορός
τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὀρθουμένων 675
σώζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.
Οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἤσσητέα·
κρεῖσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἄνδρὸς ἐκπεσεῖν,
κοῦκ ἂν γυναικῶν ἤσσονες καλοῖμεθ' ἂν. 680
- ΧΟ. Ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμεθα,
λέγειν φρονούντως ἄν λέγεις δοκεῖς πέρι.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το τμήμα: *Ἄναρχίας δὲ μείζον ... ἤσσονες καλοῖμεθ' ἂν.*
(Μονάδες 30)

Από την αναρχία όμως δεν υπάρχει μεγαλύτερο κακό. Αυτή και πόλεις καταστρέφει, αυτή και σπίτια αναστατώνει, αυτή και κάνει να σπάσει η παράταξη και να τραπή σε άτακτη φυγή ο συμμαχικός στρατός· ενώ από αυτούς που πειθαρχούν η πειθαρχία σώζει τους πολλούς. Έτσι (γι' αυτό) πρέπει να υπερασπίζεται κανείς τα

βασιλικά διατάγματα (τους νόμους) και με κανέναν τρόπο δεν πρέπει να νικιέται ένας άνδρας από μια γυναίκα γιατί είναι προτιμότερο, αν έτσι πρέπει (αν χρειαστεί), να χάσουμε την εξουσία από έναν άνδρα, και έτσι δεν θα χαρακτηριστούμε (δεν θα αποκαλούμαστε) κατώτεροι από γυναίκες.

2. Τι προσωποποιούσε ο θεός Διόνυσος και ποιες σχετικές αντιλήψεις είχαν οι λατρευτές του;

(Μονάδες 10)

Ο Διόνυσος, ως θεός του αμπελιού και του κρασιού, προσωποποιούσε τον κύκλο των εποχών του έτους, τη διαδικασία της σποράς και της βλάστησης, τη γονιμοποίηση των καρπών και γενικά όλες τις μυστηριώδεις παραγωγικές δυνάμεις της φύσης. Αυτόν τον αδιάκοπα επαναλαμβανόμενο κύκλο της ζωής και του θανάτου οι λατρευτές του Διονύσου τον είχαν συνδέσει με τη γέννηση του θεού, τη δράση του, τον θάνατο και την επαναφορά του στη ζωή. Φαντάζονταν ακόμα τον θεό να κυκλοφορεί ανάμεσα στους ανθρώπους, μαζί και με τους τραγόποδες ακολούθους του, τους Σατύρους, και να παρακινεί όλους να ξεχάσουν τις έγνοιες της ζωής και να παραδοθούν στο γλεντοκόπι και στη χαρά.

3. α) νόμος, έπαινος, παραστάτης, οἶκος, τροπή: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

(Μονάδες 5)

νόμος → νέμω
έπαινος → έπαινέω, -ῶ
παραστάτης → παρίσταμαι
οἶκος → οικέω, -ῶ
τροπή → τρέπω

β) Να σημειώσετε στον παρακάτω πίνακα με Χ πέντε λέξεις (απλές ή σύνθετες) που είναι ετυμολογικά συγγενείς με το ρήμα λέγω.

λόγος	απόρρητος
έπος	διάρρηξη
ρήμα	επομένως
επόπτης	ρήτορας
κατάληξη	υποψία

(Μονάδες 5)

Λόγος, έπος, ρήμα, απόρρητος, ρήτορας.

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλόλογος